

Sygn. akt III CO 366/22

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko

w sprawie z powództwa J. T.
przeciwko Skarbowi Państwa Sądowi Okręgowemu w G.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 czerwca 2022 r.,
na skutek przedstawienia przez Sąd Apelacyjny w (...)
akt o sygn. V ACo (...)
celem oznaczenia innego sądu do rozpoznania sprawy,

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Pozwem z 29 grudnia 2021 r., J. T. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w G. kwoty 87 000 zł tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania za bezprawne pozbawienie wolności i osadzenie w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dys socjalnym w G. w okresie od 6 stycznia 2016 r. do 10 stycznia 2017 r., na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w G. z dnia 7 grudnia 2015 r., wydanego w ramach zabezpieczenia o uznanie go za osobę stwarzającą zagrożenie i zastosowanie wobec niego środka postpenalnego. Postanowienie zostało utrzymane w mocy orzeczeniem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 21 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z 20 stycznia 2022 r., na podstawie art. 44² pkt 1 k.p.c. przedstawił sprawę Sądowi Apelacyjnemu w (...) celem rozważenia przekazania jej innemu sądowi równorzędnemu. Następnie Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z 10 lutego 2022 r. zwrócił się do Sądu Najwyższego na podstawie art. 44¹ k.p.c. o wyznaczenie innego sądu do rozpoznania sprawy. Uzasadniając wystąpienie wskazał, że będzie rozpoznawał apelację od wydanego w sprawie rozstrzygnięcia. Ponadto rozpoznawał zażalenie powoda na postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, na podstawie którego umieszczono powoda w Ośrodku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepisy art. 44¹ i art. 44² k.p.c. zostały wprowadzone do Kodeksu postępowania cywilnego na podstawie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469 ze zm.). Zgodnie z art. 44² k.p.c., w sytuacji, w której stroną jest Skarb Państwa, a państwową jednostką organizacyjną, z której działalnością związane jest dochodzone roszczenie, jest sąd: właściwy do rozpoznania sprawy - sąd ten z urzędu przedstawia akta sprawy sądowi nad nim przełożonemu, który przekazuje sprawę innemu sądowi równorzędnemu z sądem przedstawiającym, względnie sąd przełożony nad sądem właściwym do rozpoznania sprawy - sąd właściwy do rozpoznania sprawy z urzędu przedstawia akta sprawy temu sądowi przełożonemu, który przekazuje sprawę innemu sądowi równorzędnemu z sądem przekazującym, mającemu siedzibę poza obszarem właściwości sądu przekazującego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie przyjmuje się, że zaistnienie w sprawie przesłanek określonych w art. 44² k.p.c. wyklucza zastosowanie art. 44¹ k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2021 r., IV CO 114/21). W pierwszej kolejności powinna być wykorzystywana regulacja przyznająca kompetencję sądowi przełożonemu, tj. art. 44² k.p.c., a dopiero jeżeli nie są spełnione przesłanki zastosowania tej regulacji, należy zastosować regulację, która przyznaje kompetencję Sądowi Najwyższemu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2019 r., V CO 294/19, OSNC 2020/9/75). Szczegółowa analiza normy zawartej w art. 44² k.p.c. pozwala stwierdzić, że jej adresatami są sąd właściwy do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji i sąd nad nim przełożony

– przepis ten nie dotyczy już kolejnego sądu przełożonego nad tym sądem (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego V CO 2/21).

Mając powyższe na względzie w okolicznościach sprawy należy uznać, że nie ma potrzeby przedstawienia akt sprawy Sądowi Najwyższemu, skoro to Sąd Apelacyjny w (...) jest sądem przełożonym nad Sądem Okręgowym w G., właściwym do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji (zgodnie z twierdzeniami pozwu i takim oznaczeniem strony pozwanej). Powołane przez Sąd Apelacyjny w (...) okoliczności uzasadniające wystąpienie do Sądu Najwyższego na podstawie art. 44¹ k.p.c. - rozpoznanie przez ten Sąd zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego o udzieleniu zabezpieczenia w przedmiocie tymczasowego umieszczenia go w Ośrodku, z którego wydaniem powód łączy odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa – z uwagi na zaistnienie przesłanek w art. 44² k.p.c., wyklucza obecnie zastosowanie art. 44¹ k.p.c.

Stroną pozwaną w niniejszej sprawie jest Skarb Państwa, a państwową jednostką organizacyjną, z której działalnością wiąże się dochodzone przez powoda roszczenie jest niewątpliwie sąd właściwy do rozpoznania sprawy (Sąd Okręgowy w G.). Konstrukcja normy art. 44² pkt 1 k.p.c. dopuszcza sytuację, gdy przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, spowoduje, że środki zaskarżenia mogą być rozpoznawane przez sąd przełożony. W takiej sytuacji sąd drugiej instancji nie jest wyłączony od ich rozpoznania. Norma art. 44² pkt 2 k.p.c. ma zapewnić, by środki odwoławcze były rozpoznawane przez sąd drugiej instancji inny niż reprezentujący w danej sprawie Skarb Państwa.

Zwrócić należy również uwagę, że zgodnie z art. 44¹ k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. O przekazanie sprawy może wystąpić sąd właściwy (§ 2). Do przekazania sprawy do innego sądu może zatem dojść jedynie w razie powstania okoliczności faktycznych odnoszących się do przedmiotowych lub podmiotowych cech konkretnej sprawy, świadczących jednoznacznie o tym, że rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy miejscowo i rzeczowo według przepisów k.p.c. byłoby

niezgodne z interesem publicznym i sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości, albowiem godziłoby w społeczny odbiór sądu jako bezstronnego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2021 r., IV CO 109/21).

Argumentacja, do której odwołał się Sąd Apelacyjny w [...], nawiązuje do okoliczności których prawna doniosłość ma wymiar teoretyczny, gdyż nie jest on sądem właściwym do rozpoznania sprawy w rozumieniu tego przepisu. Na obecnym etapie postępowania Sąd Apelacyjny w (...) jest władny jedynie jako sąd przełożony do rozpoznania wystąpienia sądu właściwego do rozpoznania sprawy w przedmiocie przekazania jej innemu sądowi równorzędnemu (art. 44² k.p.c.). Powoływana możliwość rozpoznawania apelacji od wydanego w przyszłości w sprawie rozstrzygnięcia ma wymiar jedynie hipotetyczny. Podkreślić należy również, że decyzja sądu przełożonego w sprawie wyznaczenia innego sądu na miejsce właściwego nie jest aktem jurysdykcyjnym, lecz aktem o charakterze ustrojowym, organizacyjno-administracyjnym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 października 2020 r., II CO 216/20).

Z tych względów Sąd Najwyższy odmawia przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu.